

אין אדם מקורב יותר ממנו לשימעון פרס. הוא נחבא אל הכלים וגם עסקיו עלומים. הוא דמות מפתח בפרשה. דפנה ברק מספרת על איש המסתורין ועברו

ידיד קרוב מאוד

כיצד הסתבך שימעון פרס בפרשת הנשק האיראני? כיצד אדם, שחתר במשך שנים כה רבות אל התפקיד הרם ביותר במדינה, הסתבך כליכך כשכבר הגיע לשם. תוך סיכון המשך הקריירה שלו?

יתכן כי הפיתרון לתעלומה זו טמון באישיותו של אל שווימר, אמריקאי ע"שיר שאינו דובר עברית עד עצם היום הזה, אחרי שנים רבות בישראל. יתכן שהוא סחף עימו את פרס אל ההרפתקה האיראנית. שווימר, שיש לו קשרים טובים עם הצמרת בוושינגטון, הוא גם אחד האנשים הקרובים ביותר אל פרס מזה יותר מ-30 שנה.

אל שווימר, קשיש מעט מפרס, הוא אדם כריזמטי, יוזם יוצר, ביצועיסט. פרס רחוק מזה. איש מילולי המנסה לטפח לעצמו דימוי ביצועי. שווימר מגלם כמה מהדברים שפרס היה רוצה להיות.

יתכן שזוהי סיבת השפעתו של שווימר על פרס.

את שווימר מתארים כאדם האוהב כסף, כוח והשפעה — כמה שיותר. אוהביו מתארים אותו כמבריק, ואילו אחרים — כאחד המשוכנע שהוא מבריק. הוא מתרחק מפירסום. הוא נחבא אל הכלים ואינו ידוע כנהנתן. הוא פועל במעגל כספי-כוח-השפעה. יש המסבירים את אישליטתו בשפה העברית, אחרי שנים כה רבות בארץ, כהתנשאות. אחרים מתנגדים להסבר זה.

פרס, מעדיים הקרובים לו ביותר, הוא אדם כודר, הנוהג לשמור מכל מישר על ידידיו המעטים, ולגמול להם על נאמנותם וחברותם במשך שנים, במיוחד השנים הקשות שלו.

על רקע מערכת היחסים הזאת, וההערצה שרוכש פרס לשווימר, ניתן להבין את העובדות התמוהות הבאות: סמוך למינויו כראש-הממשלה, בסוף 1984, כלל פרס בין צבא יועציו שני מינויים ללא-שכר. אחד היה אשר בנדתו, השני: אל שווימר, כיועץ ראש-הממשלה למדע ולטכנולוגיה.

תוארו הכוללני הזה של שווימר הקנה לו כרטיס-כניסה לשיבות חסויות, שקיים ראש-הממשלה, ולישיבות עוד יותר מצומצמות שקיים פרס במסעותיו לארצות-הברית.

שווימר ליווה את פרס בנסיעותיו לארצות-הברית בשנתיים האחרונות. התואר "יועץ ראש-הממשלה ל..." פותח דלתות בחו"ל, חשיבותם של קשרים בינלאומיים לאיש-עסקים פרטי כרוה.

כמשך השנתיים, שבהן כיהן פרס כראש-הממשלה, הוא שפע הצעות שונות ומשונות, רבות מהן כללו, באורח פלא, את השם: אל שווימר.

למשל: סמוך לכניסתו לתפקיד הרם, הציע פרס להקים חברת-על שתפקח על רשות-החברות הממשלתיות, ומי היה מועמדו של פרס לעמוד בראש מינהל-על זה? אל שווימר. רשות-החברות-הממשלתיות שייכת למישרד-האוצר, והרעיון נגנז בטרום הספיק לתפוס תאוצה.

רעיון בלתי-נשכח אחר שהועלה במהלך השנתיים: "אנרגיית ההתכה". אביר-מילודר היה שוב שווימר, אלא שהפעם דובר על הרכב סטגוני יותר.

גם שמו של בוב גוצ'וונה, הבעלים של הירחון הפורנוגרפי פנטהאוז, עלה בהקשר זה. דובר מעורפלות על רעיון מהפכני כלשהו להפקת אנרגיה כתחנת-חשמל. ההצעה היתה שישראל תיכנס כשותפה, ואילו הכספים יגויסו כארצות-הברית. חלק מהשותפים לטור נזכרו אז בהמצאה המפכנית אחרת —

פפשארו, בעל מלון אביה-סנסטה שבשטח המחלוקת.

בן-גוריון בהליווד

כיצד נסחף פרס, אדם יציב ומציאותי, אחרי שיגיונות כאלה?

גוריון במיפעלו הקטן של שווימר. את הביקור יום, כמובן, פרס, על פי גולן, היתה תגובתו הנפעמת של בן-גוריון: "מה, גם במכוונות מעטות אלה אתם יכולים לתקן מטוסים? בואו מייד לישראל!"

שבוע אחרי כן כבר תיכננו שווימר ופרס את הקמתו של מיפעל להרכבה

אל שווימר וידידו בתמונה נרירה

הוא הסתובב בעולם ובידו כרטיס-ביקור של יועץ-ראש-הממשלה וטיפח את עסקיו הפרטיים

הוא חתרים למטרות לאומיות וגם לגופים שקידמו את הקריירה של פרס: רפ"י ואל"ף

בעיקבות הרחקתו מעיסוקת-הנשק חל קרע בין שווימר לפרס, שנמשך כמה חודשים, ואז תוקו

ולשיפוז מטוסים בישראל. פרס נטל את שווימר לקיבוץ אלומות, והציגו לפני ידידו הטוב, אלחנן ישי (כיום יועצו של פרס לענייני-התיישבות). במירפסת דירתו הקטנה של ישי סיפר לו פרס כי "הבחור הזה אומר שהוא יעשה ג'ט" (סילון) ישי הציע שהשלושה יטבלו בכינרת כדי להנציח את הרגע ההיסטורי. ואכן כך היה.

שווימר היכה שורשים גם בארץ, והתיישב בוילה ברחוב גדרות שבסביבון (אחרי-כך המירה בשתי דירות — אחת בירושלים והשניה בתל-אביב).

ב-1953 הוא התמנה כמנכ"ל התעשייה-האווירית.

במהירות רבה יצר שווימר לעצמו מוניטין של "מתרים", לאידוקא של תורם. הוא התפרסם בזכות כישורונותיו לגייס כספים גם למטרות לאומיות וגם למטרות פחות-לאומיות. למשל, הוא סייע לפרס בגיוס כספים לרפ"י, ויותר מאוחר לאל"ף (אורחים למען פרס). בראש אל"ף עמד מיכאל פירון, ששימש תקופה מסוימת כיושב-ראש מועצת-המנהלים של התעשייה-האווירית לצד שווימר, המנכ"ל.

זהו רק צד אחד של הידוק המחוייבות והקרובה בין שווימר לבין פרס. ברבות הימים, כאשר מונה פרס כראש-הממשלה, ידע כיצד לבטא כלפי

התשובה נעוצה ביחסיו עם שווימר. מערכת היחסים הזאת החלה ומן קצר אחרי קום המדינה. העיתונאי מתי גולן, מתאר בספרו רווייה-הערצה פרס את המיפגש בין השניים. פרס שימש אז כאחראי לרכש הישראלי בארצות-הברית, תפקיד שירש מטרי קולק, אז הגה את הרעיון, שישראל שוב לא תהיה תלויה במטוס-הגרנטאה של

זאת של יעקב מרדור, האסוציאציה כוטהא בקול רם. הרעיון לא התגשם. רעיון נועז נוסף: הצעה רצינית לקנות את טאבה. בהקשר הזה הוזכרו שמותיהם של שווימר, של יעקב נימרודי ושל המיליונר הסעודי עדנאן חשוקקי, שהוא גם בעל קשרים ענפים במצריים. הרעיון לא עלה יפה. יש מי שיועץ לספר ששווימר זעם על אלי

השלב הבא היה ביקורו של דויד בן-